

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

el. Ergo propositiones illæ conditionales de futuro contingenti, non poterant esse veræ infal- libiliter, nisi in vi alicujus decreti divini; talia extrema connectentis, quo Deus statuerat, pos- tis illis conditionibus, ponere illos effectus.

39 Secunda ratio: Futuricio est determinatio in causa, ut disp. præcedenti art. 1. ex S. Augustino & D. Thoma ostendimus: Ergo implicat rem aliquam esse sub conditione futuram, nisi causa prima ab æterno determinata sit ad dandam illi existentiam in tempore, si ponatur aliqua condi- tio: Sed talis determinatio est decretum sub- jectivè absolutum, & objectivè conditionatum, ut de se patet: Ergo decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, neces- sariò in Deo admittenda sunt.

40 Confirmatur: Ex Augustino Tract. 68. in Joan. *Deus fecit futura, ea prædestinando*: Sed quæ sunt futura solùm conditionatè, non prædelti- navit absolutè, saltem ex parte objecti: Ergo ea prædestinavit dependenter ab aliqua condi- tione ex parte objecti se tenente, subindeque per decretum subjectivè absolutam, & objectivè conditionatum.

41 Tertia ratio: Nihil potest extrahi à statu meræ possibilitatis, ad statum aliquem futuricio- nis, independenter à primo ente, & causalitate ipsius: Sed Deus, cum sit agens liberum, non ali- ter operatur, neque extrahit res ad statum alicujus futuritionis, nisi mediante suo decreto, il- li proportionato: Oportet ergo ipsum habere decretum conditionatum, ratione cujus velit futura conditionata à statu meræ possibilitatis extrahere, illisque dare esse pro tempore futu- ro, si poneretur aliqua conditio.

42 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Futurum conditionatè habet aliquam actuali- tatem, quæ non convenit rei merè possibili, di- cit enim ordinem ad existentiam, ut habendam dependenter ab aliqua conditione, à quo præ- scindit res merè possibilis: Oportet ergo in Deo assignare aliquam causam hujus majoris actua- litatis, hujusque ordinis ad existentiam sub tali conditione habendam: Sed hæc nulla alia potest esse vel concipi in Deo, quàm decretum absolu- tum, ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti, cum Deus sit agens liberum, & omnia operetur juxta consilium voluntatis suæ, ut ait Apostolus: Ergo decreta subjectivè absoluta, & objectivè conditionata necessariò in Deo admittenda sunt. Hæc rationes magis pa- tebunt tum ex solutione objectionum, tum ex dicendis disp. sequenti art. 5. ubi scientiæ mediæ impossibilitatem ostendemus, & varias Recentiorum cavillationes referemus ac refel- lemus.

§. V.

Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur.

43 Objiciunt in primis Adversarii: Decreta conditionata ex parte objecti, à quibus certa conditionatorum veritas & notitia petatur, nova sunt, nec ullo Scripturæ loco extant, nullumque apud S. Thomam, & alios antiquos scholasticos, vel SS. Patres, reperitur illorum vestigium. Unde P. Annatus ait, *Ad positionem illorum decretorum merito se posse mirari sicut miran- tur homines ad conspectum novorum fructuum.*

In libro de scientia mo- dia.

Illæ etiam videntur otiosæ, & ad gubernatio-

nem rerum inutilia. *Quis enim* (inquit idem Au- thor) *has Deo curas imposuit, volo ut si vellem ve- rum interesse concioni aut comediæ, conciperet liberè talem voluntatem bonam aut pravam? Quis Deum cogitavit de nunquam existentibus sollicitum, ut pars ejus providentiæ illos hominum acies dirigeret, qui nunquam erunt?*

Tertiò, Decreta illa videntur ridicula & nu- gatoria: vana enim & irrisoria est promissio, eà conditione quæ à nudo sponoris arbitrio pen- deat, quam nolit apponere: ut si quis dicat, dabo tibi decem aureos, si voluero, si eo die venero, & statuat se vel soluturum, vel non venturum. At- qui secundùm nos ille est sensus promissionum Dei, sponzor sum tuæ salutis, si te prædestina- vero &c. & decernit se non prædestinare: Ergo decreta conditionata, quæ nos in Deo admitti- mus, absurda videntur & ridicula.

Addunt aliqui, quòd sicut ridiculum & im- prudens esset hoc decretum: *si chimera producatur, conservabo illam decem annis*; & sicut in hu- manis stultum esset ita decernere: *Volo tibi dare centum nummos, si per astra volaveris, aut si lingua oculum attigeris*, non alia de causa, nisi quia talia decreta sunt de conditione impossibili. Ita ridi- culum & nugatorium videtur, ponere in Deo decretum conditionatum de conversione Ty- riorum, sub conditione prædicationis Christi, reddita impossibili per aliud decretum, quo Deus absolutè statuit quòd Christus apud Ty- rios nunquam prædicaret.

Præquam huic argumento respondeam, pla- cet illud in Adversarios retorquere: illi enim ponunt & fingunt in Deo decretum condi- tionatum concurrendi cum causis liberis, si illæ ve- rint: quod decretum est planè novum, cum nul- lum extet in Scriptura, SS. Patribus, vel anti- quioribus Theologis illius vestigium, unde ad ejus positionem merito mirari licet, *sicut mirantur homines ad conspectum novorum fructuum*, & ab Adversariis inquirere, quâ olympiade, quo anno, quo mensè, quâ die, tale decretum pri- mum apparuerit, & quis ante Molinam, & Se- ctatores ejus illud in Deo agnovit?

Deinde decretum illud videtur omnino ridi- culum & implicatorium, cum pendeat à condi- tione ab intrinseco & ex natura rei repugnante; & cum illud non possit impleri sine eo quod promittitur; cum concursus Dei non minus sit necessarius ut homo velit, quam existentia cause agentis ut operetur, vel lumen oculi ut videat objecta; Deus enim operatur in nobis velle, ut ait Apostolus; vel (ut inquit Augustinus, Deum alloquens) *Velle quòd bonum est non possum, nisi tu velis*. Sicut ergo ridicula esset promissio,

E quâ Deus alicui diceret, si videris hoc obje- ctum, dabo tibi lucem necessariam ad illud vi- dendum; si hoc egeris, dabo tibi existentiam, vel potentiam ad agendum; sine qua operari non potest. Ita similiter non minus vana, irri- soria, & nugatoria videtur illa Dei promissio, quâ juxta Adversarios, Deus spondet ac decer- nit concurrere cum causa libera ad volendum, si illa velit. De quo plura Tractatu sequenti. Hoc præmissio,

Ad objectionè respondeo, decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, non esse nova, nec à Thomistis excogitata, sed maximum in Scriptura habere fundamentum: nihil enim in Scriptura frequentius illâ Dei volun- tate, quam vocant antecedentem, de salute om- nium

nium hominum, aut pactis, vel promissis Dei de rebus sub conditione futuris, nunquam implendis; qualia sunt propè infinita, ut voluntas Dei conferendi posteris Adæ iustitiam originalem, si illorum parens & caput divino præcepto obediret: quale etiam fuit pactum cum Davide in dicitur: quale etiam perpetuò regnum hæreditarium ejus filijs, si patris pietatem imitarentur: qualis etiam fuit voluntas Patris æterni mittendi Filio plures legiones Angelorum, si rogaretur. Denique innumera extant Scripturæ testimonia, quæ non possumus interpretari ad sensum litteralem, nisi de decretis actualibus, ac suprà ostendimus. Talia etiam decreta aperte colliguntur ex doctrina D. Augustini & S. Thomæ aliorumque veterum Theologorum, qui docent futurum esse illud quod est determinatum in causa, Deum facere futura, ea prædestinando; & omnia sive possibilis, sive futura, in seipso ut in prima causa cognoscere: ex his enim tribus principiis, quæ in doctrina SS. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ, pervagatissima sunt, ut præcedentibus disputationibus ostensum est, decreta conditionata, per evidentè consequentiam colliguntur.

Ad do, quod plures ex Doctoribus Societatis, talia decreta admittunt, ut fatetur Alarcò suprà citatus: Suarez enim docet illa esse possibilis in Deo, & per consequens nullam in voluntate divina ponere imperfectionem: Arrubal verò illa admittit pro conditionatis disparatis, & purè concomitantibus, docetque sine illis talia futura non esse à Deo certò cognoscibilia, & eorum noticiam illis esse posteriorem. Henriques autem libro de ultimo fine hominis cap. 4. num. 2. eadem decreta conditionata absolute ponit & agnoscit in Deo, ut medium in quo futura conditionata certò possit cognoscere: ait enim: *Necesse est in signo rationis supponere in Deo liberam quandam Dei CONDITIONALEM PRÆDEFINITIONEM, quæ postea novit quid esset facturus in tali rerum concursu & occasione.* Et ibidem subdit: *Rectè concors Theologorum sententia docet, Deum habere prædeterminationem honorum efficacem ex providentiæ perfectæ ab æterno, in qua, & per quam, tanquam per rationem, certò omnia cognoscit.* Et cap. 5. pro hac sententia plura viginti Doctores, tam ex antiquis, quam ex modernis citat. Unde certè Patris Annati admiratio, admiratione digna est, mirumque videtur, quòd ille Author fructus domesticos non agnoscat, & ad conspectum illorum miretur. *Sicut homines mirari solent ad conspectum novorum fructuum,*

Ad aliud quod subditur, nempe decreta illa videri otiosa, & ad gubernationem rerum inutilia, dicendum est, quòd sicut licet voluntas antecedens quam Deus habet de salute omnium hominum, sit conditionata ex parte objecti, ut docet D. Thomas suprà relatus, & se extendat etiam ad reprobos, quibus Deus absolute decrevit denegare gloriam, & media efficacia ad illam consequendam; illa tamen non censetur otiosa & superflua in Deo, quia per eam Deus omnibus, etiam reprobis, præparat & offert media sufficientia ad salutem: unde idem S. Doctor in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ait: *Hujus voluntatis effectus, est ipse ordo in finem salutis, & promovendi in finem omnibus communiter propostæ, tam naturalia, quam gratuita.* Ita decreta conditionata ex parte objecti, otiosa non sunt, nec divinæ providentiæ perfectioni derogant: nam in primis non est imperfectum decretum, quod caret ultimo effecti,

A dummodo causis inferioribus imprimat inclinationem ad illum producendum, nec defectus est iudicij aut decreti practici, carere ultimo effectu, nisi id contingat impotentia aut vitiò facultatis dirigentis, quod longè abest à causa universalissima, quæ cum cæteras omnes ambiat, interdum pugnantem inter se, fieri nequit ut omnes suum effectum sortiantur: Ergo tantum abest, ut providentiæ repugnet velle multa conditionatè futura, quin potius ad ipsam pertineat, causas contrarias creare, quæ sibi sunt impedimento, ex quibus perfectio universi constat; & hanc Dei ordinationem commendat Ecclesiastes cap. 33. dicens: *Intuerè omnia opera Altissimi: duo & duo, & unum contra unum.*

B Deinde prudentis gubernatoris, & universalis provisoris est, paratum esse ad multa facienda, quæ de facto non vult efficaciter fieri, vel ad ostendam libertatem arbitrij, & defectibilitatem creaturæ, vel propter alia iudicia occulta,

C Item licet otiosa videantur decreta ex parte objecti conditionata, si effectum, qui dicuntur & promittitur, nec futurus est, spectemus, utilia tamen & necessaria sunt ad alios fines consequendos, qualis est certa veritas futurorum quæ in Scriptura revelantur, & manifestatio inclinationis causarum secundarum, atque non commo decernenda fuit Tyriorum conversio, si apud illos edita fuissent miracula, apud Judæos vitiò, licet apud ipsos nunquam faciendæ, ut præ illis agnoscerentur peiores Judæi esse.

D Non caret ergo temeritate, velle Deum nostro modulo metiri, & decreta conditionata otiosa reputare. *Cerrum quidem est (ut rectè ait P. Baronius in libro de libertate humana, & gratia divina) superfluum fore sollicitudinem nostram, si de regimine Hæarchie Cælestis & Ecclesiasticæ aliquid statuamus: nam quæ supra nos, nihil ad nos. At quis negat de his omnibus Angelos & Ecclesiæ Pastores posse consulere & statuere, & interdum etiam debere? Nichilominus possit ista subdici à cura Dei ut Occumenicæ rerum omnium gubernatoris, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, locat res sub diversis ordinibus, quorum uno futura sunt, secundum propensionem causarum inferiorum; aliis impediantur, secundum vim superiorum.*

E Ex his patet decreta illa non esse ridicula, & nugatoria, ut tertio loco objiciunt Adversarij, sed honesta prudentissima, & summâ veneratione digna: tum quia illorum objecta honesta sunt, qualis est v. g. gratia primi hominis communicanda posteris, & perventura ad gloriam; nisi ponat obicem; tum etiam, quia licet decreta conditionata de conditionibus ex se & ex natura rei repugnantibus (qualia sunt illa quæ ab Adversariis adducuntur, nempe *si chimæa producat, conservabo illam decem annis. Dabo tibi centum nummos, si per astræ volaveris &c.*) stulta videantur & ridicula, non debent tamen imprudentia censeri, quæ pendunt ex conditione non repugnante ex se & ex natura rei, sed tantum ex suppositione aliqua accidentalij: Deus enim decrevit dare gloriam, illamque promittit hominibus, sub conditione perseverantiæ finalis: licet absolute decreverit non dare multis donum perseverantiæ, & omnibus reprobis denegare gratiam efficacem, vel congruam, ad finaliter perseverandum, illisque sufficientem dantaxat offerat: unde cum decretum convertendi Tyrios, si Christus apud illos prædicaret, non depen-

not in Bibli...

deat ex conditione ab intrinseco & ex natura A
rei repugnante; sed solum ab extrinseco, & ex
aliqua suppositione accidentali, non debet cen-
feri imprudens, & ridiculum, sed prudentissi-
mum, & summa veneratione dignum; præfer-
tim, quia (ut supra annotavimus) ad universa-
lem provisorum pertinet, velle & decernere
plura sub conditione, quæ tamen absolute non
vult exequi, ob rationes occultas suæ provi-
dentia. Quare Adversariorum instantia vires
tantum habent ab angusta & demissa cogita-
tione nostra, quæ Deum ut particulare agens
concipimus, more aliorum quæ nobis familia-
ria sunt, & ægrè possumus assurgere ad univer-
salissimi gubernatoris providentiam, nullo sine
cohibitam, ad quam pertinet plures defectus
tum phycos tum morales in hoc universo per-
mittere; & non solum diversa, sed etiam contra-
ria ordinare, ut supra ex Ecclesiaste retulimus.

§. VI.

Alia objectiones solvuntur.

49 **C**ontra decreta conditionata, supra à nobis
statuta, arguit Vazquez in hunc modum.
Dis. 67. cap. 4. Omne decretum divinae voluntatis, infert &
causat aliquam mutationem physicam, & rea-
lem in creatura; quia ex illo resultat in Deo re-
latio rationis de novo, quæ cum nos possit ad-
venire per mutationem Dei, advenire debet per
mutationem creaturæ: Sed decreta conditiona-
ta, quorum conditio nunquam ponetur, nullam
possunt inferre, & causare mutationem in crea-
tura, defectu conditionis quæ nunquam purifi-
cabitur: Ergo illa sunt impossibilia in Deo.

Hoc argumentum apud Vazquem palmarium
est, & in hoc certamine veluti Achylleum, eod-
que placet Thomistis terrorem incutere, & im-
possibilitatem decretorum conditionatorum in
Deo efficaciter demonstrare. Verum illud po-
test quidem terrere Novitios & Tyrones, non
tamen Magistros & Veteranos: ut enim rectè
notavit Suarez libro 2. de scientia conditiona-
torum, ille discursus nihil omnino probat, &
non solum non demonstrat, sed nec probabili-
ter quidem suadet quod intendit. Unde etiam
Granado, Arrubal, & alii ejusdem familiae, illud
argumentum tanquam inefficax rejiciunt: nec
immeritò, etenim principium assumptum in Ma-
jori, voluntarium est, & manifestè falsum, etiam
in sententiâ dependentium scientiam mediam:
ipsi enim fatentur, quod Deus decrevit concur-
rere cum voluntate creatâ ad actus liberos, con-
cursu generali indifferenti, si ipsa videlicet vo-
luerit influere; & tamen hoc decretum nullam
in ea ponit mutationem realem & physicam;
cum Deus habeat hoc decretum (in eorum sen-
tentiâ) etiam respectu eorum qui nihil operan-
tur, in quibus tamen per illud nulla fit realis
mutatio. Quamvis ergo decreta absoluta ex
parte subiecti, & conditionata ex parte objecti,
quæ in Deo ponimus, & à quibus certam futuro-
rum conditionatorum veritatem & notitiam
volimus derivari, nullam inferant realem &
physicam mutationem in creatura, defectu con-
ditionis quæ nunquam purificabitur, inde ta-
men non licet inferre, ea esse impossibilia. Unde

71 Ad argumentum respondeo primò, non sem-
per requiri in objecto realem & physicam mu-
tationem, ut terminet liberum decretum, sed
moralem sufficere; ut constat, si ab æterno Deus

decerneret dispensare cum aliquo, in voti obli-
gatione: tunc enim decretum liberum solum
induceret in objecto mutationem moralem. Pa-
tet etiam in decreto purè remissivo culpæ, quam
remitti posse absque physica peccatoris muta-
tione, multorum sententia est. Idem dicendum
est in proposito, nimirum non esse necessarium
quod decreta conditionata, quæ in Deo admit-
timus, inferant mutationem realem & physicam
in creatura, pro aliqua differentia temporis, sed
sufficere quod causent in objecto mutationem ex-
trinsecam & objectivam, illud transferendo à
statu purè possibilitatis, ad statum futurationis
conditionatæ, & ordinando illud ad existen-
tiam sub conditione habendam, à qua omnino
abstrahunt, quæ purè possibilia sunt.

B Respondeo secundo cum Alvarez libro 1. re-
sponsum cap. 4. num. 10. & de auxiliis disp. 7.
num. 32. quod quando decretum est absolutum,
tunc debet inducere in creatura mutationem
realem & physicam absolutam; quando autem
est conditionatum, non debet inducere muta-
tionem realem absolute, sed solum sub condi-
tione: id est sufficit quod ex vi illius decreti,
realiter mutaretur creatura, si conditio imple-
retur. Et hæc mutatio conditionata est suffi-
ciens, ut divina voluntas aliter comparatur ad
creaturas, post illud decretum, quam antea: unde
in tali mutatione conditionata fundatur respec-
tus rationis, quem intellectus noster concipit
advenire Deo, ratione talis decreti.

§. VII.

Aliud Adversariorum argumentum diluitur.

Objiciunt tertio Adversarii: Actui volunta-
tis existenti in Deo, correspondere debet
proprium voluntatis objectum præsens, saltem
in esse objectivo: At decreto conditionato, non
assignatur præsens voluntatis objectum: Ergo
illud non est actu in Deo. Major patet, Minor
probat. Objectum voluntatis est bonum: At
objectum sub conditione futurum non est actu
bonum, cum non sit actu existens: Ergo nequit
esse actu objectum voluntatis divina.

D Confirmatur & magis illustratur hæc ratio,
isto exemplo. Objectum quod actu coloratum
non est, sed esset coloratum sub aliqua condi-
tione, terminare nequit actum potentia visiva
existentem de facto; sed solum terminaret il-
lum, si poneretur conditio: Ergo similiter ob-
jectum quod actu non est bonum, sed esset sub ali-
qua conditione, terminare nequit actum volun-
tatis qui de facto sit, sed solum terminaret il-
lum, si conditio poneretur. Consequentia patet
sicut enim objectum visus est coloratum, ita ob-
jectum voluntatis est bonum.

E Ad objectionem respondeo negando Mino-
rem, ad cujus probationem distinguo Majo-
rem. Objectum voluntatis est bonum, bonitate
præsentis, aut futuræ; sive absolute, sive conditio-
natæ, concedo Majorem. Est bonum bonitate
præsentis præcisè, nego Majorem; & concessa
Minori, nego Consequentiam: quia bonitas fu-
tura sub conditione, est sufficiens ad terminan-
dum actum voluntatis præsentem, ut constat in
decreto absolute, quod de actu existit, quamvis
illius objecti bonitas de facto non existat, sed
exitura sit. Unde

Ad confirmationem, concessa Antecedenti, nego
Consequentiam, & paritatem: objectum enim